

HOVEDLEDER

Misjonssambandet Midt-Norge

August 2022

Misjonssambandet

VELKOMMEN SOM HOVEDLEDER

Dette heftet er tenkt som en hjelp til deg som har sagt deg villig til å være hovedleder på leir. Vi håper det kan bli et nyttig verktøy i arbeidet med planlegging, gjennomføring og evaluering av leiren.

Mye av innholdet er generelle opplysninger som du kan tilpasse til din leir, men heftet inneholder også noen regler og rutiner som skal følges.

Målet med leirarbeidet er at barn og unge i regionen vår skal bli kjent med Jesus og bli utfordret og utrustet til tjeneste i Guds rike.

Vi håper at alle som er med som ledere på leir vil være gode forbilder både under samlingene og i lek og fritid. Det er viktig at Ordet har en sentral plass også når deltakerne ikke er til stede.

Vi ønsker at leirene våre skal være preget av kvalitet, og tar gjerne imot tilbakemeldinger slik at vi i fellesskap kan komme frem til gode løsninger og ordninger i dette arbeidet.

Husk på leiren i bønn gjennom hele prosessen!

Mer om sikkerhet finner du bakerst i heftet.

VIKTIG KONTAKTINFO

Atle Ølstørn: <i>Regionleder</i>	950 76 008 aolstorn@nlm.no
<i>Leder Ung</i>	midt-norge@nlm.no
Irene S. Sæther: <i>Administrasjonsleder</i>	454 64 835 isather@nlm.no
Ingvild S. Einarsen: <i>Administrasjonskonsulent</i>	474 67 249 ieinarsen@nlm.no
Legevakt:	116117 (landsdekkende)
Brann:	110
Politi:	112
Ambulanse:	113

INNHold

KONTAKTINFO	3	Forebygging seksuelle krenkelser	11
FØR LEIREN	5	Personvern og bildehandtering	11
Lederteam	5		
Rekruttering av talere	5	SIKKERHET PÅ LEIR	12
Rekruttering av talere.....	5	Baderegler.....	12-14
Ledersamling.....	5	Tiltaksplan	15
Kontakt med leirkonsulent	6	Forebygging seksuelle krenkelser ...	16-17
Kontakt med leirstedet.....	6	Personvern og bildehandtering	18
Beregning av antall ledere	6	Risikovurdering.....	19
Huskeliste for ledersamlingen	7		
Huskeliste for hovedleder—hva skjer når?	8	TIL LEIRLEDERNE.....	20
		Mål for leiren.....	20
UNDER LEIREN	9	Du som leder	20
Ved ankomst.....	9	Forholdet til deltakerne.....	20
Huskeliste ved ankomst.....	9	Legging.....	21
Når lederne kommer	9	Å skape trygghet	21
Når deltakerne kommer	9	Grenseoverskridende adferd	21
Programposter	9-10	Leder med egne barn på leiren.....	21
		Noe å tenke på	21
ETTER LEIREN	11	TIL TALER.....	22
Huskeliste etter leiren	11	Hva skal jeg tale om?.....	22
Evaluering.....	11	Informasjon.....	22
Kvitteringer.....	11		
Ubrukt materiell/utstyr	11	EGNE NOTATER	23-24
Kollekt	11		

FØR LEIREN

LEDERTEAM

I NLM Midt-Norge er det flere team av leirledere som tar et langsiktig ansvar for leirene. Formålet med leirlederteam er å sikre kontinuitet i arbeidet. Å være en del av et slikt lederteam innebærer i hovedsak å:

- Arrangere leir i samråd med regionledelsen
- Forplikte seg på lederansvaret i 2-4 år
- Rekruttere nye leirledere når teammedlemmer slutter

REKRUTTERING AV LEDERE

Sammensetting av leirlederteamene gjøres i samråd med regionledelsen. Det legges vekt på at man som hovedleder selv aktivt er med og rekrutterer ledere til sitt lederteam. Det er en stor fordel for deg som hovedleder å ha minst noen i lederteamet du kjenner fra før og som du er trygg på. Sammen kan dere rekruttere flere ledere fra hverandres nettverk. Vær tidlig i dialog med leirkonsulenten om du trenger hjelp til å skaffe ledere!

Ledergruppen bør være sammensatt av både unge og eldre ledere, samt både menn og kvinner.

Nedre alder for leirledere er 13 år, men minst tre år eldre enn eldste leirdeltaker. Det skal være minst én leder over 25 år.

Prøv om mulig å samle ledere med ulike evner, for eksempel innen sang og musikk, førstehjelpskurs, sportsaktiviteter, sjelesorg, o.l.

På leirer der bading er aktuelt er det særlig ønskelig å ha minst én leder med førstehjelpskurs eller livredningskurs.

Se oversikt over beregning av antall ledere på neste side.

REKRUTTERING AV TALERE

Regionledelsen har ansvar for å skaffe taler, men du er velkommen til å komme med forslag til personer du ønsker å ha med som taler.

Vær på utkikk blant lederne dine om det er noen gryende forkynnerspirer som bør utfordres!

ØKONOMI

... ledere på våre barne- og ungdomsleirer får dekket kost og losji. For andre leirer etter avtale med regionkontoret.

... leie av sengetøy dekkes ikke av regionen

... reiseutgifter dekkes kun etter avtale

... refusjon av utgifter ifm. aktiviteter skal godkjennes av regionkontoret i forkant.

... skjema for refundering av utgifter fås ved henvendelse til regionkontoret

LEDERSAMLING

Leirsjefen skal kalle inn til ledersamling i god tid før leiren. Om det ikke er mulig med en fysisk samling, kan man benytte digitale plattformer for planlegging, alt etter hva man finner tjenlig. Se side 7 for huskeliste til ledersamlingen.

Ingen skal tvinges inn i oppgaver de ikke ønsker, men oppmuntre lederne til å være frimodige.

Vær mottakelig for spørsmål og oppmuntre lederne til å ta kontakt med deg på telefon, SMS eller epost om det skulle være noe de lurer på.

KONTAKT MED LEIRKONSULENT

Under hele forberedelsesprosessen er det fint om du er i nær dialog med leirkonsulenten. Ikke nøl med å ta kontakt om du møter på utfordringer eller lurer på ting! Husk å sjekke «Huskeliste for hovedleder—hva skjer når?» på side 8.

Leirkonsulenten kan sende program for fjorårets leir som kan brukes som mal under planleggingen. Du vil også motta en link til en til enhver tid oppdatert oversikt over registrerte deltakere og ledere. Om det er rekrutterte ledere som ikke er registrert, må leirkonsulenten få beskjed om dette.

Etter at påmeldingsfristen har gått ut, sender leirkonsulenten mail til deltakerne/foresatte. Gi beskjed til leirkonsulenten om du har informasjon du ønsker å formidle til deltakere/foresatte.

KONTAKT MED LEIRSTEDET

Leirkonsulenten har hoveddelen av kontakten med leirstedet, men det er noen ting du må tenke på:

- Avklar programmet med leirstedet, da måltidene har betydning for personalet på kjøkkenet.
- Avtal når du vil møte opp på leirstedet.

HUSK

... å holde leirkonsulenten orientert etter hvert som du får tak i ledere

... å si ifra om du har innspill/ønsker fro programmet på leiren

... å avklare aktivitetsopplegg og evt. utlegg på forhånd

BEREGNING AV ANTALL LEDERE

Aldersgruppe	Minimum (i tillegg til taler + leirsjef)	Anbefalt antall ledere (i tillegg til taler + leirsjef)	Finansiering
2.-4. kl. Ved juleverksted, aktivitetsleir	5-6 ledere	1 leder pr. 5 delt. 1 leder pr. 4 delt.	Alle dekkes. Enerom til taler og hovedleder dekkes.
5.-7. kl. Ved juleverksted, aktivitetsleir	5-6 ledere	1 taler, 1 leirsjef 1 leder pr. 6 delt. 1 leder pr. 5 delt.	Alle dekkes. Enerom til taler og hovedleder dekkes.
Ungdomsleir	3-4 ledere	1 leder pr. 8 delt.	Alle dekkes. Enerom til taler og hovedleder dekkes.
Familieleir		<60 delt.: 2 familier >60 delt.: 3 familier (1-2 talere og leirsjef blant familie)	I henhold til avtale. Enerom til taler dekkes
Voksenleir		<30 delt.: 2 ledere 30-45 delt.: 3 ledere 45-60 delt.: 4 ledere (1-2 talere)	I henhold til avtale Enerom taler dekkes

HUSKELISTE FOR LEDERSAMLINGEN

Start med å dele et ord fra Bibelen og be for samlingen

- Presentasjon av ledere og taler
- Oppdatere/sjekke kontaktinfo til alle lederne
- Gå gjennom brosjyren «Til leirlederne»
  - Seksuell trakassering
  - Hva innebærer det å være leder? Vær bevisst din rolle som forbilde for barn og unge
  - Unngå å være alene inne på rommet med én deltaker
- Gå gjennom programmet for leiren
- Fordele oppgaver (ta utgangspunkt i programmet)
  - Innkvartering (mottak, hjelpe til på internatene, lek og aktiviteter inne og ute)
  - Lede måltider, samlinger og aktiviteter
  - «Ringe inn» til måltider og samlinger
  - Planlegge bli-kjent-leker til første kvelden
  - Underholdning på leirkvelden. Det er fint om lederne bidrar med innslag.
  - Kiosk
  - Brannvakt
  - Førstehjelpsansvarlig
  - En/flere som tar bilder under leiren (se side 18 for retningslinjer for håndtering av bilder)
  - Forsangere/musikere til møtene
  - Snusen
  - Ord for kvelden
- Snakk sammen om temaet for leiren
  - Har noen idéer til aktiviteter eller illustrasjoner som kan understreke temaet?
  - Er det noen sentrale bibelvers som blir brukt under møtene? Disse kan det være fint å reflektere litt rundt og snakke med barna om på «god natt»-runden.
- Aktivitetsopplegg. Utfordre én eller flere av lederne til å ta hovedansvar for dette.
- Avtal oppmøtetidspunkt for ledere. Én time før leiren starter anbefales.

HUSKELISTE FOR HOVEDLEDER—HVA SKJER NÅR?

Tidligst mulig	Lederrekruttering. Minimum 5-6 ledere i tillegg til hovedleder og taler. Leirer med risikofylte aktiviteter (f.eks. nært vann) trenger flere ledere. Kontakt ungleder ved behov for hjelp. Lederliste sendes til leirkonsulent, som innhenter politiattester. Se side 6 for beregning av antall ledere til din leir.
1-2 måneder før leir	Lag et dagsprogram i samarbeid med ledergruppen og leirstedet (når det gjelder måltider og aktiviteter som leirstedet må involveres i). Send ferdig dagsprogram til ungleder og leirstedet.
1-2 måneder før leir	Lag en risikovurdering når man planlegger aktivitetene. Se side 19.
1 måned før leir	Lag en ansvarsfordeling (dagsplan + hvilken leder gjør hva) i samarbeid med ledergruppen, og send til ledergruppen. Husk å legge inn ledersamlinger.
2 uker før leir	Alle påmeldte får en velkomstmil som leirkonsulent sender. Hovedleder sender relevant info til leirkonsulent: Pakkeliste og evt. ekstra beskjeder.
2 uker før	Nå har påmeldingsfristen gått ut. Hovedleder bestemmer om det er nok deltakere til å gjennomføre leir i samråd med ungleder. Normalt er 15 deltakere minimumsgrensen. Ved avlysning er det leirkonsulent som informerer deltakere.
2 uker før leir	Sjekk om det er deltakere med spesielle behov og snakk med foresatte og leirstedet ved behov for tilrettelegging.
1 uke før leir	Lag en romfordeling ved å ta hensyn til deltakernes romønsker i størst mulig grad (se deltakerliste og romplan for leirstedene i vedlegget). Romfordelingen sendes til leirstedet.
På leir	Ha alle dokumenter som handler om sikkerhet lett tilgjengelig for ledergruppen under hele leiren. Utpek brann- og evakueringsansvarlige ledere (én på hver etasje/fløy) som får universalnøkler.
På leir	Ønsker man å ta bilder på leir, gjelder retningslinjene for «personvern og bildehåndtering på leir» (se side 18)
På leir: Første ledersamling	Les vedlegget «Forebygging av seksuelle krenkelser på leir». Alle signerer!
På leir: Siste ledersamling	Evaluer leiren ved å fylle ut leirrapporten i vedlegget. Leirrapport sendes til ungleder snarest mulig etter leir.
På leir: Misjonsmøte	Kollekt til Barnas Misjonsprosjekt (barneleirer) eller Siembra (ungdomsleirer) samles vanligvis inn under misjonsmøtet.
1 uke etter leir	Lever kollekt penger på regionkontoret eller kontakt regionkontoret for overføring av pengene.
1 uke etter leir	Husk å sende leirrapport til ungleder.
1 uke etter leir	Send en oppdatert deltakerliste til regionkontoret (kom det ikke-påmeldte deltakere, eller var det påmeldte som ikke kom?).
1 uke etter leir (frivillig)	Skriv en hjemmesideartikkel og legg ved et bilde som er godkjent for bruk til nettside. Send til leirkonsulent, som legger ut på nett.
1 uke etter leir (frivillig)	Om det plukkes opp at en deltaker ikke har tilknytning til et BU-lag, kan ungleder gjerne få tilbakemelding om dette også, slik at ungleder kan følge opp dem det gjelder.

UNDER LEIREN

VED ANKOMST

Møt opp på leirstedet i god tid. Gjør deg til kjenne for leirstedspersonalet. Om det er første gang du er på leirstedet er det lurt å gjøre seg kjent med lokalene og uteområdene.

NÅR LEDERNE KOMMER

Ta godt imot hver enkelt av lederne. Noen av dem kan være uerfarne og du er deres leder og trygghet. Be gjerne en av de erfarne lederne om å holde et ekstra øye med de yngste og ferskeste lederne. Se dem og oppmuntre dem.

Før deltakerne kommer er det lurt å ha en leder-samling. Gå gjennom nødvendig info, spesielle hensyn for enkeltdeltakere, og ansvarsfordeling for resten av dagen.

NÅR DELTAKERNE KOMMER

Vær tilgjengelig og ta godt imot alle deltakere og foreldre! Husk at dette er første og eneste mulighet du har til å skape tillit og vise at du har kontroll på leiren.

HUSKELISTE VED ANKOMST

Husk å ta med deg:

- ... Program for leiren
- ... Oppgavefordeling
- ... Romfordelingsliste

Av leirstedspersonalet får du:

- ... Rutiner for brann og varslingsanlegg
- ... Nøkler
- ... Annen informasjon som er relevant for det aktuelle leirsted

PROGRAMPOSTER

MÅLTID

- Lederne må sette seg spredt på bordene
- Syng for maten
- Husk håndhygiene
- Før måltidet avsluttes gis det informasjon om programmet videre
- Syng etter maten

Ved første måltid:

- Ønsk alle velkommen
- Presenter deg selv og dine oppgaver
- Gå gjennom viktige regler for leiren
  - Ingen må forlate leirstedet
  - Hva hvis brannalarmen går?
- Gå gjennom regler for måltid
  - Ingen forlater matsalen uten å spørre før måltidet er avsluttet
  - Vi synger først og forsyner oss i gitt rekkefølge

MØTE/BIBELTIME

- Lederne setter seg spredt i salen
- Si hva som skal skje på denne samlingen
- Ta opp igjen tråden fra tidligere møter
- Be for samlingen og for leiren
- Syng en sang—gjerne leirsangen dersom dere har en
- Tale
- Ta opp evt. kollekt. To ledere teller og registrerer hva som er samlet inn. Takk for pengene som er kommet inn!
- Syng en sang
- Fortell hva som skjer resten av kvelden før barna går fra møtet
  - Program for dagen/kvelden
- På avslutningsmøtet:
  - Presenter vinnerne av «Snusen»
  - Det kan gjerne vises bilder fra leiren på lerretet før møtet. Dette er kjekt for deltakere og foreldre

«BLI KJENT»-LEKER

- Utfordre gjerne hjelpeledere til å ta ansvar for «bli kjent»-lekene
- Lekene må være tilpasset alder
- Pass på at alle blir inkludert i leken og at deltakerne får en god opplevelse
- Lederne kan gjerne være med, men ha noen tilgjengelig i tilfelle noen deltakere faller utenfor eller på annen måte trenger hjelp

KIOSK

- Det kan med fordel være to ledere
- Avklar rutiner for kassen med leirstedspersonalet
- Det kan gjerne trekkes om kønummer
- Pass på at kjøp i kiosken ikke overstiger fastsatt sum de får kjøpe for

LEIRKVELD

- Husk å informere om at deltakerne må melde inn innslag
- Det er lov å si nei til samme innslag flere ganger
- Vær tydelig på tiden for hvert innslag
- Det er fint om lederne bidrar med innslag

LEDERSAMLING

- Samle alle lederne til ledersamling hver kveld
- Snakk om hvordan dagen har gått. Har det vært situasjoner man trenger å snakke om? Er det enkelte deltakere man bør være ekstra obs på?
- Gå gjennom programmet for neste dag
- Husk å inkludere de yngre lederne i samtalen også. Husk at du som voksen også er et forbilde for dem.
- Lås alle dører som skal låses og slukk lys
- Evaluering kan gjerne foregå siste kvelden

«GOD NATT»-RUNDE

- Kvinnelige ledere går til jentene og mannlige ledere til guttene
- Fordel lederne på rom. Lederne kan gjerne ha et ekstra fokus på disse deltakerne gjennom leiren
- En leder har ansvar for ro på hver fløy
- Deltakerne har ulike behov. Noen vil sove med en gang, andre ikke. Noen er rolig, mens andre trenger trygghet før natten.
- Til samtale med deltakerne:
  - Spør hvordan dagen har vært
  - Prøv å forstå hvilke forventninger de har
  - Snakk om det deltakerne husker fra kveldsmøtet
  - Les et vers fra Bibelen
  - Be for natten og leiren videre
- Minn dem på at det skal være stille i gangene og at noen ønsker å sove med en gang

AKTIVITETER

- Aktivitetene varierer fra leir til leir. Husk tid til forberedelse hvis nødvendig
- Pass på at alle deltakerne har en gruppe, dersom det er delt inn i grupper
- Fordel lederne på gruppene
- Oppmuntre deltakerne til aktiv deltakelse, men ikke press noen til noe de ikke vil

RYDDING/PAKKING

- Hvilke rutiner gjelder på det aktuelle leirstedet?
- Rommene skal godkjennes av en leder
- Har alle husket tingene sine? Samle klær og utstyr på én plass. Husk å se om det ligger noe igjen ute.
- Hvor skal bagasjen settes?

ETTER LEIREN

HUSKELISTE ETTER LEIREN

- ... Leverer inn evalueringsskjema og signert skjema «Forebygging av seksuelle krenkelsers på leir». Sendes til ungleder.
- ... Leverer kvitteringer og refusjonsskjema
- ... Leverer tilbake ubrukt materiell og utstyr
- ... Leverer kollekt, inkludert signert skjema
- ... Send et utvalg bilder som kan brukes på nettside og sosiale medier til ungleder. Bildene slettes etterpå fra private enheter.

EVALUERING

For å kunne avdekke større og mindre avvik og muligheter til forbedring, er det viktig at leder-teamet har en evaluering. Fyll ut evalueringsskjemaet og returnerer til ungleder etter leiren. Skjemaet ligger blant vedleggene.

KVITTERINGER

Har du hatt utlegg i forbindelse med leiren, er det viktig at du tar vare på kvitteringene. Ta kontakt med regionkontoret for å få tilsendt skjema for utleggsregistrering. Dette må signeres og sendes i retur til leirkonsulenten.

UBRUKT UTSTYR/MATERIELL

Husk å levere tilbake det du evt. har lånt av utstyr fra regionkontoret.

KOLLEKT

Kollekten telles opp av to personer og kvittering signeres av begge. Pengene overføres til Misjons-sambandet Midt-Norges Vippsnummer 51319; kategori «Ung Global». Kvitteringen skannes og sendes på epost til midt-norge@nlm.no.

Eventuelt kan pengene leveres på regionkontoret sammen med kvittering, innen en uke etter leir.

FOREBYGGING SEKSUELLE KRENKELSER

Det skal være trygt å være deltaker på leir. Derfor tar vi på alvor å forebygge at seksuelle krenkelsers skal forekomme. Alle lederne må derfor signere at innholdet i «Forebygging av seksuelle krenkelsers på leir» på side 16-17 er lest og forstått.

PERSONVERN OG BILDEHÅNDTERING

Godkjente bilder (av deltakere som har gitt samtykke) sendes til ungleder for bruk i sosiale medier og på nettsiden. Etterpå slettes alle bilder.

Deltakerlister og annen sensitiv informasjon kastes og slettes fra alle private enheter. Se mer på side 18.

KONTAKTINFO

Ungleder:

Regionkontor: midt-norge@nlm.no

Besøksadresse: Ole L. Kolstads veg 2
7088 Heimdal

SIKKERHET PÅ LEIR

Det er i aller høyeste grad viktig at rutiner og regler blir fulgt av deg som hovedleder, og alle andre ledere! Derfor må dette gjennomgås på ledersamlingen før hver eneste leir.

På de følgende sidene vil du finne diverse instruksjoner, rutiner og regler som du skal sette deg inn i. Selv om du har vært hovedleder mange ganger før, skal du likevel friske opp kunnskapen ved å lese gjennom dette jevnlig.

Oppdager du vesentlige feil og mangler ved sikkerhetsrutinene våre, er det viktig at vi får innspill slik at dette kan utbedres.

BADEREGLER

FØR BADING STARTER

1. Det bør være to ledere til stede som kan livreddning.
2. Det må være maksimalt fem deltakere per leder. Kun ledere over 18 år er «tellende» i denne sammenheng.
3. Tilsynet med badingen må organiseres slik at man til enhver tid har kontinuerlig tilsyn med de badende både over og under vannet.
4. Badeområdet bør deles inn i mindre områder som hver enkelt har ansvar for.
5. Badevaktene kan fordele deltakerne mellom seg slik at hver leder følger med på konkrete deltakere. Opptelling med jevne mellomrom.
6. **VIKTIG** med opptelling både før og etter bading.
7. Ledere som er badevakter har et stort ansvar. All konsentrasjon må være rettet mot deltakerne, ikke mot andre ledere!
8. Hovedansvarlig for badingen bør ha fløyte eller lignende. Denne må ikke brukes unødvendig!
9. Det må være innarbeidet faste rutiner for alarmering ved ulykke, både internt og for tilkalling av ekstern hjelp. Husk at mobiltelefon ikke alltid er til å stole på!
10. Førstehjelpsutstyr må tas med til badeplassen.
11. Er båt tilgjengelig bør det som hovedregel være to svømmedyktige ledere i båt. Båten bør markere maksimal avstand deltakerne kan ha fra land.
12. **NB!** Ledere i båt skal ha flytevest, men som raskt kan tas av dersom det blir behov for dykking!

BADEPLASSEN

1. Badeplassen må være lett tilgjengelig.
2. Det må være et tilstrekkelig stort og plant areal rundt badeplassen slik at livredning kan gjennomføres uten hindringer. Ilandføring av skadd person må kunne skje uhindret og skånsomt.
3. Det må være hensiktsmessig sikkerhetsutstyr på badeplassen, som livbøye eller redningsvest. Helst også bære eller bæreduk.
4. Badeområdet må være klart avgrenset, og eventuelt område for stuping eller annet må være klart definert.
5. Unngå stuping/hopping der det er fare for å gå i bunnen. Se punktet om stuping/hopping.

STUPING/HOPPING

1. Det skal ikke tillates noen form for stuping på dybder under 1,5 meter. Startstup (inntil 30 cm. over vannet) kan tillates på 1,5 meter. For annen stupeaktivitet skal vannet være minst 1,8 meter dypt.
2. En egen badevakt skal ha tilsyn med stuping og hopping.
3. Ingen må svømme under et eventuelt stupebrett.
4. Det må bare være én person på stupebrettet om gangen.
5. Den som stuper må stupe rett frem og ikke til noen av sidene

VANNSKLIE

1. Egen badevakt skal ha tilsyn med aktiviteten.
2. Det er forbudt å sette utfor før forrige person er helt ute av utløpet.
3. Det er forbudt å sette utfor med hodet først. Renn alltid med beina først.

4. Forlat utløpet så fort som mulig!
5. Det er forbudt å dukke under skliens utløp.
6. Vanddybden ved utløpet må ikke være dypere enn at alle brukere når i bunn.

DERSOM ULYKKEN LIKEVEL OPPSTÅR

1. Den som oppdager at en deltaker er i fare må med en gang slå alarm slik at redningsaksjonen straks kan komme i gang.
2. Få den skadde raskt og skånsomt på land.
3. De andre deltakerne får beskjed om å avslutte badingen umiddelbart og ledes vekk fra ulykkesstedet. Alle ledere som ikke har konkrete oppgaver i forbindelse med den skadde skal ta seg av øvrige deltakere.
4. Er den skadde bevisstløs, men puster, skal han/hun legges i stabilt sideleie. Sørg for frie luftveier.
5. Har den skadde sluttet å puste må det straks igangsettes hjerte- og lungeredning. Start med 30 hjertekompresjoner og så to innblåsing.
6. Samtidig må en annen leder ringe 113 og tilkalle hjelp. Snakk sakte og tydelig!
7. Meld så fort som mulig ifra til hovedleder, som kontakter de foresatte.
8. Fortsett med hjerte- og lungeredning til vedkommende viser tegn til å våkne eller til ambulansepersonell kan ta over. IKKE GI OPP!
9. Dersom ambulanse er på veg bør noen gå dem i møte for å vise veg til den skadde.
10. Det er viktig at en voksen leder følger med/etter til sykehus.
11. De ansvarlige for badingen skriver så snart som råd detaljert rapport om ulykka.
12. De involverte har taushetsplikt og skal ikke svare på spørsmål fra media eller andre.

REGLER FOR DELTAKERNE

1. Bad aldri uten at hovedlederen har gitt lov og minst to ledere er tilstede
2. Bad aldri alene – uansett alder!
3. Bad ikke utenfor tillatte badeområder!
4. Stuping og hopping er strengt forbudt med mindre det er angitt eget område for dette!
5. Å dytte eller trekke under andre badende er livsfarlig og er strengt forbudt!
6. Det skal tas hensyn til de andre som bader!
7. Hold øye med hverandre og si ifra til en leder dersom du ser noe uvanlig!
8. Alle som bader MÅ rette seg etter det lederne sier! Brudd medfører bortvisning fra badeplassen.

TILTAKSPLAN

For arrangement på leirstedene knyttet til NLM region Midt-Norge

Ved alvorlige ulykker eller dødsfall på leir:

1. Ta ledelse, skaff hjelp og sett i gang førstehjelp
2. Ring brann 110 – politi 112 – ambulanse 113 – legevakt 116117 (fellesnr.)
3. Ring en i kriseteamet i prioritert rekkefølge

Sammensetning av kriseteam	Mobil	Epost
1. Regionleder Atle Ølstørn	950 76 008	aolstorn@nlm.no
2. Adm.leder Irene S. Sæther	454 64 835	isather@nlm.no
3. Ungleder		

4. Samle alle deltakere/ledere/ansatte i møtesal til informasjon.
Viktig at ikke info spres på sosiale medier.
5. Kriseteamet, evt. politiet vil gi videre hjelp i situasjonen.

NB! IKKE gi ut informasjon om situasjonen til media eller andre utenom leiren. Dette tar kriseteamet/politiet seg av.

FOREBYGGING AV SEKSUELLE KRENKELSER PÅ LEIR

Dette dokument er utarbeidet av NLM Ung og skal leses opp og på første ledersamling for alle leirledere på hver leir. Alle ledere skal signere på at de er innforstått med innholdet.

TIL NLM UNGS LEIRLEDERE

Takk for at du vil være leder på leir! Gjennom leirarbeidet vil vi at barn og ungdom skal bli kjent med Jesus, få gode opplevelser og få bekreftet at de er verdifulle mennesker. Du som er leder på leir spiller en avgjørende rolle for å virkeliggjøre dette! Under følger noen punkter om hva som forventes av deg som leder.

FORVENTNINGER TIL LEDERROLLEN

Det er viktig å være bevisst på at som leder er du ikke lenger en vanlig privatperson. Uansett hva slags oppgaver du skal ha, innebærer lederrollen at du er betrodd et viktig ansvar og har fått tillit, både fra organisasjonens ledelse og fra foreldrene som sender barna og ungdommene sine på leir. Barn og unge skal være trygge i våre miljøer.

Som leder forventes det at du gjør ditt beste for å ivareta *alle* deltakerne, uavhengig av om du personlig liker dem eller ikke. Vi skal gjøre vårt beste for at *alle* får en god opplevelse på leir. Vi som ledere skal sørge for at de blir ivaretatt og beskyttet, ikke oversett eller utnyttet.

Å være leder er å være i en tillitsposisjon. Barn og ungdom ser opp til lederne og ønsker seg oppmerksomhet. Som ledere har vi makt i relasjonen til deltakerne. Vi skal bruke den makten vi har som ledere til å gjøre det gode. Vi vil se deltakerne, løfte dem opp og skape gode relasjoner.

Å VÆRE BEVISST PÅ GRENSER

Vi har alle rett til å sette grenser for hvor nær vi vil at andre mennesker skal komme innpå oss – rent fysisk, men også med tanke på hva vi ønsker å fortelle om oss selv til andre. Som ledere er det vårt ansvar at vi ikke trækker over den enkeltes grenser, for eksempel ved nærgående fysisk kontakt, kommentarer og språkbruk som spiller på kropp, sex eller utseende, eller press til å være med på noe som kan oppleves ubehagelig.

Det er helt normalt at unge deltakere forelsker seg i lederne. Det er *alltid* ledernes ansvar å ikke besvare en invitasjon til en flørt. Opplevs en situasjon vanskelig for deg som leder, så snakk med hovedlederen om det.

FLØRTING

Flørt handler om å opptre på en måte som signaliserer at en legger merke til og er interessert i den andre. Dette kan være alt fra blikkontakt, positive kommentarer på kropp og utseende, inviterende kroppsspråk eller SMS'er, bildedeling eller chat.

Kan en leder flørte med en deltaker? Svaret på det må alltid være nei. Forholdet mellom leder og deltaker er aldri en likeverdig relasjon. Dette har ingenting med alder å gjøre, eller om man føler seg likeverdig eller ikke. Per definisjon har du, i kraft av din lederposisjon, makt over deltakere, og den skal ikke brukes til flørting.

Vi skal være trygge ledere som ivaretar alle deltakerne på samme måte, og ikke favoriserer noen.

NOEN KONKRETE RUTINER

1. En leder er ikke alene med en deltaker i lukkede rom, eller på avsides steder. Vi søker å være i åpne og transparente rom.
2. Ledere flørter ikke med deltakere.
3. Ledere unngår nærgående fysisk kontakt med deltakere, og vi bruker ikke seksualisert språk.
4. Kvinnelige ledere går på rommene til jentene, mens mannlige ledere går på rommene til guttene. Er det ikke nok ledere, går to ledere sammen på rommene. Bor en deltaker alene, går man alltid to og to ledere dit.
5. Bank på før du går inn på et rom.
6. Sjelesorg og fortrolige samtaler foregår i fellesareal, eller et sted hvor døren kan stå på gløtt. Si ifra til en annen leder om du skal ha en slik samtale. Forbønn: Vi legger ikke hendene på den vi ber for, uten at de spør oss om det.
7. Ved sjelesorg er hovedregelen: Praktiser gutt/gutt og jente/jente. Normalt skal sjelesorgsamtaler ikke foregå etter ro-signal.
8. Får du en betroelse som er av en slik karakter at du må melde den videre, snakk med hovedlederen.
9. Snakk med hovedlederen om du selv kommer opp i en vanskelig situasjon, eller lurert på om du har oppført deg på en måte du ikke skulle. Åpenhet skaper trygghet.
10. Snakk med hovedlederen hvis du opplever at en av de andre lederne har en støtende eller skremmende atferd. Hovedlederen, og ingen andre på leiren, har ansvaret for å håndtere saken.

Jeg bekrefter med dette at jeg har lest hele dokumentet og satt meg inn i rutinene (alle ledere skal signere).

Dato

Sted

Navn

PERSONVERN OG HÅNDTERING AV BILDER

Med den nye GDPR lovgivningen fra 2018 har rutiner rundt personvern blitt innstrammet, og det har konsekvenser for hvordan vi håndterer personopplysninger, samt bilder av deltakere på leir. Her er noen generelle retningslinjer:

- Det er hovedleder, brann- og evakueringsansvarlige og leder på leirstedet som har tilgang til deltakerlister. Listene skal ikke spres til andre. Ta spesielt hensyn til sensitiv informasjon om leirdeltakere, så slik informasjon ikke kommer i hendene på de som ikke bør ha tilgang til det.
- Deltakerlister slettes fra private enheter etter at leiren er ferdig. Husk å sende oppdatert deltakerliste til regionkontoret hvis det har vært endringer (ikke-påmeldte deltakere eller deltakere som ikke dukket opp).
- Bilder av deltakere skal bare tas når det er gitt samtykke til det (se deltakerliste).
- Leirbilder kan vises til foreldrene på avslutningssamlingen. Bilder (av deltakere som har gitt samtykke) sendes til ungdomsleder etter leiren. Deretter slettes bildene fra alle private enheter hos dem som har tatt bilder.

RISIKOVURDERING

Alle aktiviteter på leir skal risikovurderes. Det skal være trygt å sende barn på leir i regi av NLM Midt-Norge. Noen aktiviteter har likevel større faremoment enn andre. Inneholder leiren slike moment skal foresatte alltid informeres i forkant. Aktivitetene skal også godkjennes av ungleder.

Aktiviteter i og nært vann setter særlige krav til beredskap og førstehjelpskompetanse på leiren. I tillegg må det påses at det er nok ledere og godt organisert tilsyn med deltakere. Se egne baderegler.

Godkjente instruktører og rett utsyr skal alltid brukes der det er påkrevd, f. eks. ved rappelling, fjellklatring, zipline, samhandlingsløyper etc.

Oppstår en situasjon der sikkerheten er under press, må ansvarlig leder avbryte aktiviteten.

FARE-KART

Dokumentets hensikt:

Å identifisere relevante potensielle farer knyttet til aktiviteter og opphold ved leirstedet. Dokumentet skal gjennomgås og diskuteres av en samlet ledergruppe i forkant av aktiviteter.

Fare	Relevant?	Videre vurdering nødvendig?
Trafikkert vei i nærheten av aktiviteter eller oppholdssted		
Vann, sjø eller elv i nærheten ...		
Fall fra trær, terreng eller lignende		
Bruk av åpen ild		
Varmt vær og sterk sol		
Ekstrem kulde		
Mørke		
Evt.		
Evt.		

TIL LEIRLEDERNE

MÅL FOR LEIREN

Deltakere og ledere skal

- ... Møte Jesus
- ... Bli sett og føle seg elsket
- ... Bli kjent med NLMs arbeid både i Norge og utland, og lære hvordan de selv kan være med på misjon.

DU SOM LEDER

Vær alltid tilgjengelig. Ikke lås rommet, heller ikke om natten. Gi beskjed til hovedleder dersom du må forlate området.

Ta tid til personlig bibelstudium, bønn og hvile for din egen del. Se etter at ikke alle har pause samtidig. Gi beskjed.

Be for leiren, deltakerne, talerne og leirstedspersonalet; før leiren, under leiren og etter leiren.

Gå inn for de oppgavene hovedlederen gir deg. Si ifra dersom du føler oppgavene er vanskelige, og spør dersom det er noe du er i tvil om.

Mobbing: grip inn ved uønskede hendelser og ta det opp med hovedleder.

Møt presist til møter og samlinger. Ta aktivt del og spre forventning og interesse, enten du er tilhører eller aktør.

Deltakerne oppfordres til ikke å ta med mobil på leiren. Legg vekk din mobil også.

Ta med eget sengetøy og det du ellers trenger. Enerom er forbeholdt taler og hovedleder. Dersom øvrige ledere ønsker enerom, betales dette av den enkelte.

FORHOLDET TIL DELTAKERNE

Vær positiv og imøtekommende. Ta initiativ til aktiviteter og leker. Vær mest mulig sammen med deltakerne for å bli kjent med dem. Ikke ha «kjærlighetsnakk» med dem. Ikke gå inn i diskusjoner av åndelig karakter. Skriv i leirminner og vær et vitne i det du skriver.

Vær varsom med sjelesorg. Deltakere er sårbare og skal møtes med respekt. Vil noen snakke med deg alene og du ikke ønsker det selv, kan du spørre om de vil snakke med taler, hovedleder eller en annen eldre/mer erfaren leder. Det kan være lurt å gå sammen med deltakeren til en annen leder. Ikke beveg deg inn på dype, personlige ting om du ikke har erfaring og er trygg på det.

Samtaler med én eller flere deltakere skal skje i åpne rom. Døren skal stå åpen og gardiner skal være trukket fra. Samtaler, sjelesorg eller veiledning skal ikke skje etter rosignalet.

Ikke si videre det som i fortrolighet er blitt deg fortalt. Du har taushetsplikt ved sjelesørgeriske samtaler. Taushetsplikten gjelder ikke i de tilfeller helse og liv står på spill. Ta i slike tilfeller først kontakt med hovedlederen. Overgrep eller mistanke om dette skal meldes til ungleder. Se kontaktinfo.

LEGGING

Prøv å roe ned deltakerne før de skal legge seg.

Sjekk at alle er på rommet. Forsikre dere om at de bytter til nattklær og minn dem på å bytte klær i løpet av leiren.

Planlegg godnattrunden før dere starter. Vær forsiktig med godnatt-klemmer. Spør etter trivsel, se om noen er lei seg, syke eller lengter hjem, gi evt. beskjed til hovedleder. Forbered før leiren en fortelling eller et vers fra Bibelen til godnattrunden. Be med deltakerne og la dem som ønsker det få be høyt.

Å SKAPE TRYGGHET

Trygghet gir tillit til deg som leder og til det som sies i møter og samtaler. Det er også lettere å fokusere på Jesus når vi føler oss trygge.

Lederne skal se etter og telle at alle er på plass til møter, måltider og andre fellessamlinger.

GRENSEOVERSKRIDENDE ADFERD

Du må være med å forhindre all grenseoverskridende adferd, som f.eks. seksuelle overgrep, mobbing, uthengning, fysiske overgrep og psykiske overgrep.

Ta forhåndsregler. Gå aldri alene inn på rom eller opphold deg alene sammen med deltaker i lukkede rom. Dette er viktig for å forhindre grenseoverskridende adferd, mistanke om dette og beskyldninger mot deg.

Gutter og jenter bor på hver sin fløy. Kvinnelige ledere går til jenterom og mannlige til gutterom.

NOE Å TENKE PÅ

- ... Det gjelder en evighet sammen med Gud eller borte fra Gud.
- ... Du er der som Jesu vitne og skal være med å gjøre ham stor!
- ... Du kan gjøre en forskjell!
- ... Du er et forbilde. Det du gjør og sier blir lagt merke til.
- ... Vi liker å bli behandlet likt, med respekt og er sårbare mennesker.
- ... Du er på leir for deltakernes skyld.
- ... Vi har deltakerne på lån fra de foresatte.
- ... Du er en representant for NLM.
- ... Du er en gjest på leirstedet. Ordensreglene gjelder deg også.

LEDER MED EGNE BARN PÅ LEIREN

Alle deltakere som har foresatte som hovedleder, taler eller leder, skal meldes på som vanlig via nlm.no/midt-norge. De blir prioriterte på lik linje med andre deltakere i tilfelle venteliste.

Dersom noen må ha med barn som er mer enn ett år yngre enn gjeldende aldersgruppe, skal det avklares med leirkonsulenten på forhånd. De skal også meldes på via nettpåmeldinga.

Barn som er mer enn ett år over gjeldende aldersgruppe, skal som hovedregel ikke være med på leiren før de er gamle nok til å bli regnet som ledere.

Leirledere skal være ≥ 13 år og minst tre år eldre enn de eldste deltakerne.

TIL TALER

Ordspråkene 22:6

Lær den unge den veien han skal gå, så forlater han den ikke når han blir gammel.

Romerne 10:13-14, 17.

Hver den som påkaller Herrens navn, skal bli frelst.

Men hvordan kan de påkalle en de ikke tror på?

Hvordan kan de tro på en de ikke har hørt om?

Og hvordan kan de høre uten at noen forkynner? (...)

Så kommer da troen av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord.

TAKK

... for at du vil være med som taler på leir! Bibelen gir store løfter til hva som skjer når Jesu Ord blir forkynt. Selv om vi bruker noen andre innfallsvinkler og virkemidler til barn enn til voksne, tror vi likevel løftet i Romerbrevet gjelder både liten og stor;

Så kommer da troen av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord.

HVA SKAL JEG TALE OM?

Leirarbeidet er en viktig del av NLM Midt-Norge sitt bidrag til trosopplæringen i regionen og vi ønsker at det skal være en ressurs for familier og menigheter.

I tillegg ønsker vi at barn som aldri har hørt om Jesus før, skal få høre om Ham som elsker dem,

har gitt sitt liv for dem og ønsker å ha fellesskap med dem.

Til de fleste leirer skal du få tilsendt et andaktsopplegg som følger en planmessig gjennomgang av viktige og sentrale tekster. Andaktsopplegget er ment som en hjelp og ressurs, men du er ikke bundet til å følge det til punkt og prikke. Vi ønsker at tema/tekstutvalg i størst mulig grad følger planen, men det er viktig at du også er åpen for at Den Hellige Ånd kan vise deg andre ting i teksten. Det er bra om ett av møtene kan ha noe misjonsfokus!

Er det flere talere er det viktig at dere er i dialog. Ha også kontakt med hovedlederen.

INFORMASJON

Dersom du har egne barn på leiren, må de meldes på som vanlig via nlm.no/midt-norge. De blir prioriterte på lik linje med andre deltakere i tilfelle venteliste.

Egne regler gjelder for barn som er utenfor leirens aldersgruppe. Ta kontakt med leirkonsulenten for mer informasjon dersom det er aktuelt.

Husk å ta med eget sengetøy!

Noe du lurer på?

Ta kontakt med oss i administrasjonen!

Guds velsignelse i tjenesten!

